

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Թուրքիա՝ տարեկան 250, վեցամսեայ 125 դր:
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Զոլար.

مَكْفُوف

صاحب و مدير مسئولی هوونان پالاکاشیان

استانبول بک اوغلی قبرستان سوقاق نومرو ۱۷۱

Արսովասեր, Խմբագիր եւ Պատասխ. Տնօրէն՝

Յ. Գ. ՓԱԼԱԿԱՇԻԱՆ

Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերա, Գալաթիական փողոց, թիւ 171:

Ա. ՏԱՐԻ

Թիւ 24

1927

ՀՈԿՏ. 31

Հասը 5 դրու.

ԾԱՆՈՒԹՈՒՄ

Տողը 10 դրու.

Զսպուած գրու-
թիւնք չեն վերա-
դարձուիր:

Հասը 5 դրու.

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Հայ Եկեղեցւոյ զաւակները կրօնապէս ի՞նչ կը կոչուին եւ պէ՛տ է
կոչուին:

Ահա՛ մտերն զբաղեցնող՝ օրուան կարեւոր խնդիրը:

Քրիստոնեայ ժողովուրդներու մէջ՝ կաթոլիկներ կան, բողոքականներ
կան: Հայերն ալ Քրիստոնեայ են: Կան Կաթոլիկ Հայեր, կան Բողոքական
Հայեր. ասոնց մասին խնդիր չկայ: Բայց Հայերու ստուար մեծամասնու-
թիւնը ո՛չ կաթոլիկ է եւ ոչ բողոքական: Որեքն ի՞նչ է:

Տգէ՛տ գործիչներ. զանազանելու համար զմեզ Հայերս Կաթոլիկներէ,
Բողոքականներէ եւ Յունազաւաններէ, ժամանակին *յուսարոյշական* յոր-
ջորներ են Հայ Եկեղեցւոյ զաւակները, պաշտօնական գրութեանց մէջ ալ
այս սխալ յորջորջումը գործածել են, եւ սակայն այդ մականունն ընդ-
հանրապէս, սովորութիւն եղել է որ օտարները *յուսարոյշական* կամ
Գրիգորեան կոչեն Հայերս: Յաւալին հոն է սակայն որ, մենք Հայերս ալ,
մեր կրօնական եւ աշխարհական ժողովներով, գրող կարգացողներով, ե-
կեղեցականներով եւ աշխարհականներով, իւրացուցել ենք այդ սխալ յոր-
ջորջումը, եւ չենք վարանած թէ՛ պաշտօնական եւ թէ՛ անպաշտօն գրու-
թեանց եւ հրատարակութեանց մէջ Հուսարոյշական յորջորջումով աղան-
դաւորի դիմակ առնել եւ ծիծաղելի դարձնել մենք զմեզ. եւ մեր առաջ-
նակարգ հեղինակաւոր եկեղեցականներն ալ չեն աշխատել որ այդ սխալ
յորջորջումը խափանուի եւ թողուցել են որ այնպէս շարունակուի մինչեւ
թէ՛ օտար եւ թէ՛ հայ գրեւոր մէջ, լրագրութեան մէջ, պաշտօնական գրու-
թեանց մէջ եւ անհասական խօսակցութեանց մէջ:

Մարդահամարի գործողութեան առթիւ հարց դրուեցաւ թէ, մեր դա-
ւանութիւնը հաւցուած ժամանակ ի՞նչ պիտի պատասխանենք:

Անուշաք չը պիտի ուզէինք, չը պիտի կրնայինք այսպիսի առաջ կարե-
ւորութիւն ունեցող պաշտօնական արձանագրութեան մ'առթիւ չըստափիլ
եւ անգամ մ'ենս նուիրագործել օտարներու մեզ յատկացուցած եւ մեր կող-
մանէ ալ զգիտեմ եւ իմաստուն իւրացուցուած *յուսարոյշական* մակդի-
ւոր: Ժամանակ օրաթերքը փութաց արժարժել խնդիրը եւ առաջարկեց մար-
դահամարի առթիւ մերժել *յուսարոյշական* կամ *գրիգորեան* սխալ յորջոր-
ջումը, եւ արձանագրուիլ իսկապէս ինչ որ ենք, այսինքն *առաքելական* եւ
կամ հայադաւան: Գտնուեցաւ սակայն երեկոյեան ուրիշ օրաթերք մը, որ,
ամէն ազգոգոյ՝ առաջարկութիւն կամ ձեռնարկ խափանել նգնելու իր

բարձր սովորութեան հետեւելով, այս
խնդրոյն մէջ ալ մտերն պիտի չըստեմ
ձեռնարկեց, քանիցս յայտարարելով
թէ նոր խնդիր հանելու պէ՛տ չըկայ:
Բայց ժողովուրդին եւ ժողովական-
ներու ողջմտութիւնը շուտ ըմբռնեց
հրապարակ դրուած հարցին առաջ
կարեւորութիւնը, եւ անհա՛մ, որոշմամբ
Կրօն. Ժողովոյ, Ազգ. Պատրիարքա-
ւանը կը յանձնարարէ Հայ Եկեղե-
ցւոյ զաւակներուն՝ մարդահամարի
թուղթերուն կրօնի սխալակիւն մէջ
արձանագրուիլ ո՛չ թէ լուսարոյշա-
կան կամ գրիգորեան, այլ իբրեւ
անդամ Հայ Առաքելական Եկեղե-
ցւոյ, (Թրքերէնը գրել, *Խրիստիան Էր-
մենի Գրիգորեան մենար*):

Ասիկայ պատեհութիւն մ'է որ իր
ազգն ու եկեղեցին սիրող ամէն Հայ
ուխտէ հոգով փարիլ իր եկեղեցիին,
անոր շահերուն նախանձախնդիր ըլ-
լալ, իսպառ մերժել *յուսարոյշականի*,
գրիգորեանի նման յեսասմոտ յոր-
ջորջումները, եւ ինքզինքը դաւանիլ
զաւակ կամ անդամ ՀԱՅԱՍՏԱՆ-
ԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵ-
ՂԵՑԻՈՅ: «Կրօնով ի՞նչ են» հարցու-
մին պէ՛տ է պատասխանել. «Քրիս-
տոնեայ են եւ հայադաւան, *խրիս-
տիան վե Էրմենի ֆրիգիստիան* (Eglise
Arménienne) *մենար*»:

Թո՛ղ ասիկա միտք պահուելիք եւ
կարեւորութեամբ գործածուելիք ա-
ռաջին գիտելիքն ըլլայ ամէն Հայու
համար: Դպրացներու մէջ ալ Կրօնա-
գիտութեան առաջին դասը թո՛ղ
ըլլայ այս:

Քրիստոնեայ եմ եւ Հայ Եկեղեցւոյ զաւակ:

Այս համոզման, այս դաւանութեան դէմ ելնող երեկայեան թերթը ազատ է ինքզինքն դաւանելու գործունէան կամ ուրիշ ինչ որ կ'ուզէ, բայց թող չխաղայ Հայ Եկեղեցւոյ զաւակներու զգացումներուն հետ, եւ թո՛ղ գիտնայ թէ իր նիգերն անգործ պիտի մնան ազգը երկպառակելու՝ բանաւոր առաջադրելի մը տուրջ:

Յ. Գ. Փ.

ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ ՄԷՋ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Հորոյ ժամանակի մէջ «Կրական հանելուկ» մը կ'առաջարկէ: Ասկէջ մէկ երկու շաբաթ առաջ Պոլսահայ թերթի մը մէջ աչքառու տեղ մը սխալ մը հրատարակուած է եղեր: Ով որ գտնէ այդ սխալը և ըսէ թէ ո՞րն էր գայն հրատարակող լրագիրը, իր կողմէ պիտի տրամադրէ եղբր իբր բանիշը «Թարթափումներ Կրական հանելուկներու շուրջ» իր տետրակէն օրինակ մը:

«Այդ սխալը, կը յաւելու Հորոյ, պատմական թանձր տգիտութիւն մը կը բնորոշէր խմբագրութեան կողմէ»:

Ահաւասիկ հանելուկի մէջ հանելուկ մը: Հանելուկ, վասն զի գրուածքը հայերէն չէ և անհասկնալի: Ի՞նչ ըսել է «սխալը կը բնորոշէր խմբագրութեան կողմէ»: Ինքզինքին գրական ոստիկանի պաշտօն տուող մէկը պէ՛տք է որ այս տեսակ ձախաւեր պարբերութիւններ գործածէ:

Եւ յետոյ, իր ակնարկած սխալը մէկ երկու շաբաթ առաջ պոլսահայ թերթի մը մէջ հրատարակուած է եղեր: Կը հարցնեմ Պ. Հորոյ թէ ո՞ր Հայուն տրամադրութեան ներքեւ կրնայ գտնուիլ երկու շաբաթուան մէջ հրատարակուած հայ թերթերուն ամբողջական հաւաքածոն, որ պէս զի կարելիութիւն ունենայ ակնարկուած սխալը փնտռել: Նոյն իսկ գտնուելու պարագային, ո՞ր պարագայ, անգրադ և անհոգ մարդն է որ, իր ձանձրոյթը փարատելու համար կամ ձրի տետրակ մը առնելու յոյսով, 15 օրուան բոլոր հայ թերթերը պիտի յանձն առնէ կարդալ և սխալ փնտ-

տրուել: Ասա՛նկ հանելուկ կ'ըլլայ: Հանելուկին առարկան պէտք է աչքի առջեւ դրուած ըլլայ, մինչդեռ մէջտեղը բան մը չկայ:

Պ. Հորոյի առաջարկը gaffe մըն է որ իրմէն չէր սպասուել:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Պոլսոյ թերթերուն մէջ մեծ զարմացումով կարդացի՝ Եսաեան վարժարանի տնօրէնութեան կողմէ մտածուած և գործադրութեան դրուած՝ վարժարանին մէջ արհեստավորներ հաստատելու գաղափարը:

Այս՝, զարմացայ և ապշեցայ անոր համար որ, հակառակ անոր որ Պ. Մեսրոպեան Եւրոպա դացած է հոն աչքովը տեսած է նախակրթարաններու կազմութիւնը և մանաւանդ արհեստանոց դրացներու ծրագիրը, կը փափաքի ի վեհա վարժարանին պիտեմէին և ի վեհա աշակերտաց հաստատել արհեստանոցներ առաջնագործութեան, կոշկակարութեան, դերձակութեան, եւնի, եւլի:

Այս՝, ի վեհա ըսի, անոր համար որ երբեք տեղ մը չէ տեսնուած որ նախակրթարանի մը սահմաններուն մէջ, որ, որոշ կրթական ծրագիրով մը կ'ընթանայ, այսպիսի զարտուղի քմահաճ ծրագրով մը արդիւնաւոր ըլլալ փորձուի:

Ի՞նչ բան մզցեղ զինքը արդեօք այս ծրագիրը յղանալու: պատասխանատու պիտի ըլլայ յառաջիկային յառաջ գալիք նիւթական փառանքներու և ժամավաճառութեան:

Եթէ այս՝, կ'ըսեմ՝ շատ սխալ ծրագիր մընէ, որ գործադրել կ'ուզէ Պ. Մեսրոպեան, վասնզի երբ հիմ չկայ, ինչպէ՞ս չէնք կը կառուցուի:

Հետեւապէս նախ Պ. Մեսրոպեան վարժարանին մէջ թո՛ղ մանչ տղոց համար, ասպիին կարգէն սկսելով ձեռական աշխատութիւններու սխրեմաքիք դասերը մտցնէ, ապա թո՛ղ հասունացած տղոցմով — եթէ ժամանակ ունենան մնալու և շարունակելու — մանչիւրու ալ լրացուցիչ կարգեր հաստատելով՝ թող սկսի արհեստական թե նիք աշխատութիւններու, բայց երբեք չյուսալով որ նիւթական շահ մը կրնայ ապահովիլ, ալ ընդհակառակը խոշոր պիտեմէի մը պէտքը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ լաւագոյնս գործադրելու համար ծրագիրը:

Այս անգամ այսչափ. յաջորդիւ պիտի խօսինք մանրամասնօրէն՝ ցոյց տալով մայրաքաղաքի, քաղաքի և գիւղերու և նախակրթարաններու մէջ արհեստանոց հաստատելու կարելիութեան և ծրագիրներու մասին:

Ձեռ. աշխատութեանց մասնագէտ ԽԱԶԻԿ ԻՆԿԻԼԻԶԱՆՆ

ԼԻՄՈՆ ԵՒ ԻՐ ՕԳՈՒՏՆԵՐԸ

(Շարունակելով)

Ձեռ-Քերթի ՄԱՔՐՈՒԹԻԻՆ. — Լիմոնը հրաշալի կերպով կը մաքրէ ձեռքերու մեղանի բիծերը, և մեծ առաւելութիւնն ունի ձեռքերուն չը մեղանելու: Լիմոն մը երկուքի կը բաժնենք և անոնցմով կը չփնք մեր մատները, մինչև որ բիծերն անհետանան: Եղունգներու համար ալ պատուականապէս կրնայ գործածուիլ:

ՅԱՐԻՆԵՐՆ ՈՒ ՊՈՒՆԳՆԵՐԸ ՄԱՔՐԵԼ. — Լիմոնի հիւթը կը ծառայէ նաեւ մաքրելու. բնական յարգը՝ ի՛նչ ձեւի տակ ալ ըլլայ այն, գլխարկ, աթոռ, կողով, և այլն, և անոնց կուտայ իրենց նախնական թարմութիւնը: Երկուքի բաժնեցէք լիմոն մը, մաքրութիւնք առարկան քանի մ'անգամներ չփնքէք, մինչև որ նորի կերպարանք առնէ. յետոյ կը թողունք որ չօրնայ՝ առանց սրբելու: Լիմոնի հիւթը կատարելապէս կը մաքրէ նաեւ ճարպոտ սպունգները և զանոնք կը ճերմրկցնէ:

Ի՞ՆՉՊԵՍ ԿԸ ՊԱՀՈՒԻՆ ԼԻՄՈՆՆԵՐԸ. — Լիմոնները պահելու համար, պէտք է դնել զանոնք խոշոր աղով լեցուած ամանի մը մէջ, այնպէս որ օդը չկարենայ հասնիլ անոնց: Այս կերպով կրնան ամրանալով պահուիլ, առանց բան մը կորսնցնելու իրենց յատկութիւններէն:

ՀԵՐԱԹԱՓՈԹԵԱՆ ԴԵՄ. — Վերջապէս, ահաւասիկ սքանչելի օծանակ (pomade) մը հերթափութեան դէմ. արդիւնքն անմիջական է, մանաւանդ եթէ մազերը կը թափին հիւանդութեան մը կամ մտաւոր չափազանց յոգնութեան հետեւանօք:

Թարմ եղան ծուծ, պատրաստուելիք օծանակին քանակութեան համեմատ, անոր կէսին չափ ընտիր հնդիկ իւղ, քանի մը կաթիլ լէմոնի հիւթ, Եղան Ծուծը շատ մանր կտրտեցէք և եռացած ջուրի մէջ լուծեցէք. պտուկի մը մէջ լեցուցէք տակը մնացած դիրտը մէկդի առնելով. աւելցուցէք հնդիկ իւղը և լիմոնի հիւթը և շարժեցէք մինչև որ խառնուրդը լաւ մը թանձրանայ: Դրէք ամաններու մէջ և լաւ մը գոցեցէք բերանը:

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ ԼԻՄՈՆՆ ԵՆԵՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ, կրակի վրայ չորցնելու է նուրբ աւաղ: Պաղելէ յետոյ խաւ մը տարածելու է անկէ՝ մաքուր և չոր և անհոտ սնտուկի մը յատակը: Թուղթի մէջ փաթթելու է լիմոնները զատ զատ, և դնելու է աւաղի խաւին վրայ, կոթերը դէպ ի վար, այնպէս որ իրարու չդպչին: Լիմոնները ծածկել աւաղի երկրորդ խաւով մը՝ 4-5 սանթիմէթ թանձրութեամբ, և վրան լիմոններ շարել միեւնոյն կերպով: Եւ այսպէս շարունակարար:

ԱՌԵԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԾԱՌԱՅԵԼ

Նիւ Երբքի մեծահամբաւ վաճառաւորներէն՝ Արնըլու Քօնսթէպլը և Լ'նկերու թիւնը՝ իր հիմնարկութեան հարիւրամեակը տօնեց զերջերս:

Այս առիթով առևտրական աշխարհէն հանրաժանօթ անձինք, իրենց շնորհաւորութեանց և գնահատութեան բաժնի մէջ, մէկ քանի կարեւոր կէտեր չնշտեցին որոց ուշադրութիւն դարձնել կ'արժէ: Առաջին կէտը սա էր թէ, այս անուանի վաճառատունը հարիւր տարիներու ընթացքին հաւատարիմ ծառայութիւն մատուցած է հանրութեան: Արնըլու Քօնսթէպլը վաճառատան բարեկամները մասնաւորաբար դիտել տուին թէ, առաջին օրերէն իսկ անոր հիմնարկութեանը կազմակերպութիւնը հաստատեցին բարոյական բարձր սկզբունքներու վրայ, և իրենց իտէալ ընտրեցին ո'չ թէ միայն շահիլ, այլ ծառայել ժողովուրդին: ասոր համար է որ անիկա կարող եղած է իր գոյութիւնը անընդհաւ շարունակել հարիւր տարի:

Արդի բմբռնումով, վաճառականութեան բարձրագոյն նպատակը շահիլ չէ, այլ ծառայութիւն մատուցանել: Զմարիտ վաճառականը ժողովուրդին ծառան է, ճիշդ ինչպէս կառավարիչը, եկեղեցականը, ուսուցիչը: Անիկա ժողովուրդին հանգստին, հաճոյքին և շահին մէջ կը գտնէ իր գոհունակութիւնը և յաջողութիւնը:

Երբ վաճառականը իր խանութը մըտնող ամէն մէկ յաճախորդը կը նկատէ իր եղբայր և կ'ընէ անոր ինչ որ պիտի ուզէր որ ուրիշ մը իրեն ընէր, ան առանց այլեւս չընէր անոր ինչ որ չպիտի ուզէր որ ուրիշ մը իրեն ընէր, այսինքն ալ յաճախորդը չխաբէր, անոր սոցիալութիւնը կամ վստահութիւնը չհաճագործեր, անոր հետ անկրթութեամբ չվարուիր: Ու երբ ժողովուրդը ու է վաճառատան մը մէջ եղբայրական ծառայութեան այս ոգին կը գտնէ, անկէ այլեւս չբաժնուիր, կուտայ անոր իր անվերապահ վստահութիւնը, և ա'ս է անա վաճառականի մը ամենամեծ շահը և յաջողութիւնը:

Վաճառատուններն ալ՝ անհատներու նման նկարագիր ունին: ամէն վաճառատուն իր հարստութեամբ չէ որ կը ճանչցուի, այլ իր նկարագրով: ասորմէ, իր տեսակն և որակը անգամ անոր հոգին կը յայտնեն: Վաճառատան մը համբաւը ուրեմն, զիպուածի արդիւնք չէ, այլ սկզբունքի և նկարագրի: Երբ վաճառատան մը մէջ ծառայութեան ոգին կը տիրէ, և վաճառականը իր շահին հաւասար, յոճա-

խորդին օգուտն ու շահն ալ կը փնտռէ, ասկէ աւելի մեծ ծանուցում չկրնար ըղել իր գործին համար: Ընդ երիտասարդներէն անոնք որ իրենց կիսնքի գործ ընտրած են առևտրական ասպարէզը, թո'չ այս հարկւրամեայ վաճառատան կեանքէն ստորին նոր վաճառականութեան իտէալը՝ ծառայութեան ոգին:

Արնըլու Քօնսթէպլը վաճառատան հարկւրամեայ տօնակատարութեան ընթացքին, Քրիթթոն փէթրիկ իր ուղերձին մէջ խօսքերը վաճառատան նախադասին ուղղելով րաւ: Ըեր անունն ու յառաջդիմութիւնը տեսիլքի (վիճըն) արդիւնք է: Եւ իսկապէս այս վաճառատան վարիչները միշտ հեռուները նայած են, և ապագան աչքի առջև ունենալով իրենց գործին համար մարդ պատրաստած են, անպէս որ իրենք անցած են, բայց գործը անընդմիջաբար շարունակուած է հարիւր տարի նոյն անուամբ, նոյն սկզբունքներով ու նոյն գրութեամբ: Այսօր Արնըլու Քօնսթէպլը վաճառատան մէջ պաշտօնեաներ կան որ քսանեւհինգ, երեսուն և ունիք վաթսուներեք տարիներէ ի վեր իրենց գործին գլուխը գտնուած են: Նոյնը կընայ ըստիլ Ամերիկայի բոլոր մեծ վաճառատուններուն համար ալ՝ ինչպէս Ալթմըն, Ուանամէյթըր, Մարշըլ Ֆիլտ և ուրիշներ, որոց հիմնադիրները և վարիչները՝ հետապնդ մարդիկ ըլլալով, իրենց գործին տեսականութիւնը ապահովելու համար մարդ պատրաստած են, այնպէս որ իրենք թողած գացած են, բայց իրենց հաստատութիւնը կը շարունակուի անփոփոխ:

Մենք յաճախ երբ մարդ պատրաստուելու վրայ կը խօսինք՝ միայն ուսուցիչներ, եկեղեցականներ և ազգային ստաճնորդներ պատրաստելու վրայ է որ կը խորհինք, սակայն չենք անդրադառնալով թէ առևտրական ասպարէզին համար մարդ պատրաստելն ալ նոյնքան կարեւոր է ազգին ապագային համար:

Հետևաբար հետապնդ հայ վաճառականներ թէ՛ իրենց գործին տեսականութեան համար, և թէ ազգային ծառայութեան ոգին շարժած՝ վաճառականութեան ընդունակութիւններով օժտուած ընտանիքի տէր երիտասարդներու պատկանութիւն տալու են որ իրենց ձեռքին տակ վարժուին ու տիրանան վաճառականութեան գիտութեան և արուեստին, և այսպէսով պատրաստուին ապագայի հայ վաճառականները ըլլալու: Ու երբ որ մը իրենք գործէ քաջուելու ըլլան՝ պատրաստուած մարդիկ ունենալու են որ գործին գլուխը անցնելով իրենց հիմնած հաստատութիւնները շարունակեն և յաւերժացնեն իրենց անունը:

Այսօր գոյէճներու և համալսարաններու մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն կը տրուի վաճառականական գիտութեան,

և դասընթացքներ հաստատուած են դիտուն ուսուցիչներու ձեռքին տակ՝ երիտասարդներ առևտրական ասպարէզին համար պատրաստելու նպատակաւ: Եւ սակայն դպրոցական դասաւանդութիւններէ աւելի արժէքաւոր են փորձառական դասերը որ երէտսարդ մը կրնայ ստորվիլ վարժ վաճառականի մը ձեռքին տակ:

Այս է անա արդի վաճառականութեան ոգին և սկզբունքը, — ծառայութիւն և հետապնդութիւն: (Հ. Կոչնակ)

ՆՈՒՐԱԿԵՊ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս շուկ տարածուեցաւ թէ՛ Ժօրթ Շանպօ, որ տակաւին նոր էր վերադարձած իր երկար ուղևորութենէն, կը բողբօսէր ամուսնանալ: Իրաւ որ չեմ գիտեր, բայց ճշմարտութիւնը սա է թէ՛ շուկը հետզհետէ մեծցաւ և արձագանգեց այս խաղաղ փոքրիկ քաղաքին մէջ: Ինչ, Ժօրթ Շանպօ որոշած էր ամուսնանալ ուրեմն: Այն յամառ ամուսին որ Հնդկաստան մեկնելէ առաջ, մեծարարաւ կը յայտարարէր թէ՛ երբեք չպիտի համակերպէր ամուսնական անձուկ կեանքին, կը յօժարէր ուրեմն բարեփոխել իր կեանքը: Զմարտութիւնը ըսած ըլլալու համար, Ժօրթ և ոչ մէկուն յայտնած է իր ամուսնութեան մասին ունեցած կարծիքը, բայց, զինքը աւելի ընկերական, աւելի հաճոյակատար, և մանաւանդ — բուն բառն րաւնք — անհունօրէն աւելի հարուստ տնտեսով, իր բարեկամները, ծանօթները որոշած են թէ՛ երիտասարդը պիտի ամուսնանայ:

Եւ այդ բարեկամները, ծանօթները շատ չեն սխալիր: Ժօրթ Շանպօ շատ ալ հեռի չէ ամուսնանալու դադափարէն, պայմանաւ որ գտնէ իր տարիքին յարմար, համեստ ճաշակի տէր կին մը, կին մը որ սիրէ իր տունը... մէկ խօսքով, կին մը՝ բոլորովին տարբեր անկէ որ՝ կ'երեւակայեն թէ՛ հաճելի պիտի թուէր իրեն:

Վասնզի Ժօրթ Շանպօ որ երկնոտ և աղքատ մեկնած էր իր ծննդավայրէն, հոն կը վերադառնայ հարուստ և աշխարհիկ: Ոչ մէկ հաւաքոյթ ո'ւր նա չի բերէ իր գուարթութիւնը և եռանդը:

Եւ պէտք է լսել անվերջ խօսակցութիւնը մայրերու, մինչ իրենց աղջիկները կը դառնան ու կը դառնան քանկօ մը և կամ յանկուցիչ ֆոֆ-քոֆ մը եղանակին հետ:

— Գեղեցիկն Ժօրթ շարունակ ձեր աղջկան չուրջ կը դառնայ, սիրելի'ս, դիտել տուաւ կծու ձայնով մայր մը, անկարող ծածկելու իր դժկամակութիւնը:

— Կր կարծէ՞ք: Աստուած իմ, ի՞նչ կայ ատոր մէջ զարմանալու: Մեր երկու բնականները այնքան սերտաւ միացած էին երբեմն:

— Այո ու է նշանակութիւնն չունի: Բայց զգուշացէ՛ք, սիրելիս: Ժօրթ նոյնքան ալ կը պարէ Պէրթի, Գլօթիլտի և Ժաննի հետ: Թեթեամբտին մէկն է:

Եւ, այս միջոցին, երիտասարդը կը պարէ իրօք Պէրթի, Գլօթիլտի և Ժաննի հետ, առանց մոռնալու արդէն Մառսէլը և Լուիզը, իբրեւ բարեկիրթ տղայ որ ոչ մէկ օրիորդի միայնակ մնալը կ'ուզէ իր աթոռին վրայ:

Բայց, այս երեկոյ, — Ապրիլի գեղեցիկ երեկոյ մը, — իսկապէս չափազանց տաք կը տիրէ սրահին մէջ, և, մինչ տանտիրուհին ներկաներէն լուսթիւն կը խնդրէ ունկնդրելու համար դաշնակին վրայ գեղեցիկ կտորի մը, Ժօրթ Շանայօ, գաղտագողի խոյս կուտայ և կ'երթայ սիկառ մը ծխել պատշգամբին վրայ:

Ներսը կը նուագէին Հէնտէլի լաւիօն, և երիտասարդը մեծաբաց պատուհաններէն կը լսէր անոր ծանր և խորին ելեւէջները, և այդ գաղջ գիշերուան մէջ, նա մտիկ կ'ընէր խորունկ թեւերը խաչածեամբ կուրծքին վրայ և յենած պատշգամբին բազրիկին:

Իր անուշադիր ակնարկը կը թափառէր սրահի լոյսերու ներքեւ պահիկ մը անշարժացող ունկնդիրներուն վրայ, երբ յանկարծ կանգ առաւ փոքրիկ սրահի մը կէս մթութեան մէջ կորսուած անորոշ ձեւի մը վրայ: Հետաքրքրուած այս մանաւոր կիսաստուերէն, յառաջացաւ:

Կարծելով բոլորովին ատանձինն ըլլալ, այս գէշ լուսաւորուած սրահին պատուհանին մօտ գտնուող երիտասարդ կին մը, մեծ յափշտակութեամբ և երկիւղածութեամբ կ'ունկնդրէր նուագին: Իր կորովի գլուխը, որ կիսովին դարձած էր գէպի պարապրած, և իր վառվռուն գեղեցիկ ակնարկը թոյլ կուտային գուշակել բարձրին և գեղեցիկին բնգունակ հոգի մը. իր խաչածեւ ձեռքերը կը հանգչէին ծունկերուն վրայ, և ակնյայտին էր թէ՛ ներքին աղօթք մը իր սրտէն կը բարձրանար գէպի շրթները, ի լուր լաւիօի կուռ և կրօնակտն ներդաշնակութեան:

Ժօրթ Շանայօ, հետաքրքրուած, կը հետեւէր արտայայտութեանը այս աղնուական գէմքին որուն վրայ կը կարգար իբրեւ բաց գրքի մը մէջ: Երբ գաղթեցաւ նուագը, և երբ ծափահարութիւնն ներթափանց, մանկամարդ կիներ սնշարժ մնաց, բայց երկու արցունքի կաթիլներ սահեցան իր աչտերն ի վար և ինկան իր ունկնդրէն համեստ չրճագեղատին վրայ:

Այն ժամանակ երիտասարդը տեսաւ անոր քով, աթոռի մը վրայ ետաբնիկ հովահարներ, և լոյս մը ծագեցաւ իր մտքին մէջ:

«Օրիորդ Մարկրիթ, փոքրիկ տը Լօրէններու ուսուցչուհին»:

Սակայն, հիւրերը զուարթ իրարանցումով մը կ'ուղղուէին գէպի պիւճե և, իր գիտարանէն, Ժօրթ Շանայօ տեսաւ զոյգերու և կամ փութկոտ և աղմկարար խումբերու մեկնումը:

Բայց վարժուած իր մենութեան, դեռատի ուսուցչուհին մնաց մութ սրահին մէջ: Ոտք ելաւ սակայն, ողատ ամէն բռնադատումէ, և իր գեղեցիկ ակնարկը գնաց փնտռել աստեղագարդ երկինքը, ապակիին ընդմէջէն:

Ո՞վ կարող է նկարագրել զփնդակ կացութիւնը այս զոտտարակուհիներու, երբ դաւառի անձօն և յետամնաց զազափարներով տողորուած տուններու մէջ, անոնց ներկայութեան կը հանգուրժեն, իբրեւ մենտորներ, բնկերակցելու համար իրենց սպակերտուհիներուն փոխան ծընողաց:

Նեղուած, առանձնացած անկիւն մը, անոնք համբերութեամբ կ'սպասեն պարահանդէսին վերջաւորութեան որ պիտի ձերբազատէ զիրենք և թոյլ պիտի տայ որ իրենց սենեակը քառուին: Անշուշտ այս կացութիւնը միշտ նոյնը չէ և բարեբախտաբար, բայց շատ յաճախ կը կրկնուի, աւուր:

Այն պահուն որ ոտք կ'ելլէր մանկամարդ աղջիկը, ծանր ձայն մը սարսուռացուց զինքը:

— Օրիորդ, կը հաճի՞ք պիւճե ընկերանալու պատիւը բնել ինձ:

Եւ, գրան սեմին վրայ կը խոնարհէր Ժօրթ Շանայօ:

Ապշահար, Մարկրիթ նայեցաւ իր շուրջը, տեսնելու համար թէ որո՞ւ կ'ուղղուի այդ խնդրանքը, յետոյ տեսնելով որ ինքը առանձին էր, յարեց:

— Ի՞նչի է որ այդպէս կը խօսիք, պարոն:

— Եւ ուրիշ որո՞ւ պիտի ըլլայ, պատասխանեց Ժօրթ ժպտազին:

— Գիտէ՞ք արդեօք, պարոն, որ օրիորդք տը Լօրէններու ուսուցչուհին եմ:

— Անշուշտ գիտեմ: Բայց անհրաժեշտ է միթէ իր անունը, մականունը և պաշտօնը մի առ մի թուել, երթալ բաժակ մը շամբանիս պարպելու համար:

Ձուայ ձայնով, երիտասարդ աղջիկը խնդաց և մանկական արտայայտութիւն մը առաւ իր գէմքը, այնքան տարբեր իր քիչ առաջուան ողբերգական և ցերմեռանդ գէմքէն որ երիտասարդը գրեթէ յուղուցաւ:

Մանկամարդուհին մտաւ Ժօրթի թեւը և միասին մտան աղմկալից ճաշասրահին ներս ուր իրենց մուտքը նախանձէն տոգունեցուց մէկէ աւելի ծաղկաւոր աղջիկներ և խորապէս հաճոյք պատճառեց Օրք. տը Լօրէններու ամենէն պղտիկին, որ բարի և անկեղծ աղջնակ մըն էր:

— Պաաօ', օրիորդ Մարկրիթ, բաւանոր, երբ իր մօտէն կ'անցնէր: Պարահանդէսին ամէնէն շիֆ քաղվիին էք գտած:

Նստելով նաղկազարդ փոքր սեղանի մը առաջ, երկու նորեկները սկսան խօսակցիլ կիսաձայն:

Ժօրթ կը խօսէր, ամենայն ճարպիկութեամբ թախանցելով իր երիտասարդ աղջկան ճաշակներուն, նախապատուութեանց և տակաւ, կարծես ակամայ, անոր հոգին կը պարզուէր: Նա կը յայտնէր իր անյաջողութիւնները, իր տխրութիւնները, յուսահատութիւնները, նաեւ իր յոյսերը, իր խորին հաւատքը, և նաեւ տակաւ, աղապան պայծառ և լուսաւոր կ'ակաէր երեւիլ հրիտաւարդին:

Բայց, որպէս հուրիներու հէքեաթներու մէջ, յանկարծ դադրեցաւ զեւթանքը, երբ վերջ գտաւ պարահանդէսը: Ժօրթ Շանայօ վերստին եղաւ վայելուչ ախարհիկը որ կը խոնարհէր երկարող ձեռքերու վրայ, և Օրք. Մարկրիթ դարձեալ եղաւ «Օրիորդ Մարկրիթ»ը, փոքրիկներ տը Լօրէններու ուսուցչուհին...:

Եւ սակայն երկար ժամանակ չէ որ նա մնաց Օրիորդ Մարկրիթ: Մի քանի օր վերջ, ի մեծ զարմացումն փոքր քաղաքին բնակչութեան, տուածօտեսն պատարագէն վերջ կը ծանուցուէր «յառաջիկայ ամուսնութիւնը Ժօրթ Շանայօի ընդ Մարկրիթ Տիւբօնի»: Այս զարմանքը ապշութեան փոխուեցաւ, երբ իմացուեցաւ թէ, ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենար կատարեալ մտերմութեան չրջանակի մէջ և թէ ապագայ ամուսինները կը փափագէին լսել Հէնտէլի լալիօն զոր պատարագի միջոցին պիտի նուագէր բնտրեալ նուագախումբ մը:

Որպէսզի ներուի իրենց այս բոլոր «անհիթեթութիւնները», նորապսակ զոյգը չքիզ հանգէս մը պիտի սարքէ իր ամուսնական ուղեւորութեան դարձին, բայց, իրենց համար, ախարհի վրայ ոչ մէկ հանգէս պիտի կարենար երբեք հաւասարիլ այն խորին երանութեան զոր անոնք կը վայելին, զգալով իրենց սրտերու ի մի բաբախելը և տեսնելով հետըզհետէ մեծնալը իրենց սիրոյն որ հիմնուած էր իրենց ճաշակաց և բնաւորութեան նոյնութեան վրայ:

Գաւրգիւղ Ֆրանս. քաղք.
ԱՐՄԵՆՈՒԷԻ ՖԵՐԶԱՏԵԱՆ

«ՄԵՂՈՒԻ ՏՅԱԲԱՆԻՆ ԴԵՂ ԿՐ ԳՊԱԳՐՈՒԻՆ, ճաշակով՝ ու խնամով՝ Գիբ, ամեն քեսակ Ժանուցումներ, Մահագր, Ընկալագիր, Նամակագրութիւն, Պահաւան, Այցեօժան, Եւայն, Եւայն:

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՆՈՐ

Ի վառել, տԱրդանեանի ապաստարը, ազնուօւ
 րէն համակերպեցաւ իր բաղդին. օրը եռեսուն ուս
 կր տո նոր. տաաջին ամիսը տուն կուզար խայտիտի
 (խսբինո) մը պէս ուրախ, և իր տիրոջ նկատմամբ
 քաղցրաբարոյ, երբ ձախորդութեան հովն սկսաւ փչել
 Գերեզմանափորներու փողոցի տան վրայ, այսինքն
 երբ Լուզովիկոս ԱՅդլ թագաւորին քառասուն ոսկի-
 ները հատան կամ գրեթէ հատան, սկսաւ տրտունջնե-
 րու զորս Աթոս նողկալի գտաւ, Բորթոս անվայել, և
 Արամիս՝ ծագրելիւ Ուոտի Աթոս խորհուրդ տուաւ
 տԱրդանեանի որ ճամբէ ա դ ստահակը. Բորթոս կ'ու-
 գէր որ ճամբելէ առաջ լաւ մը ծեծեն զինքը. իսկ
 Արամիս պնդեց որ տանտէր մը իրեն եղած մեծարանք-
 ները միայն լսելու է:

Աթոս ք ընակէր Լիւքսէնպուրկէն երկու ամի
անդին, Ֆէրոս փողոց իր յարկաբաժինը կը բաղկանար
երկու փոքր սենեակներէ, խիստ վայելչօրէն կահա-
ւորուած, զարդարուն ասան մը մէջ, որուն տիրուհին՝
տ կաւին երիտասարդ և ճշմարտապէս գեղեցիկ, ի
զուր անուշ ակնարկներ կ'առկէր անոր: Այս համեստ
բնակարանին պատերուն վրա՝ հոս ու հոն կը ցոյլային
երբեմն: մեծ շքեղութեան մը քանի մը բեկորները՝
օրինակի համար՝ ոսկեգլուազ շքեղ սուր մը,
Ֆրանսուս Ա.ի Ժամանակուան սուրբերուն ձեւով:

Ա. Կ. ԹԵՔԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱԻԵՏԱՐԱՆԸ

Գ.

7. Գիտութիւններն ունին իրենց յատուկ լեզուն և բարբառը: Օրինակի համար, օրինակիբքի մը լեզուն կը տարբերի ժողովուրդի գործածած լեզուէն: Փաստարան մ'երբէք՝ չպիտի կրնար իր գատը պաշտպանել, եթէ չունենար իր միտքի պաշարին մէջ օրէնքին յատուկ բառեր: Բժշկութեան լեզուն, Հոգեբանութեան լեզուն, աստղաբանութեան լեզուն իրարմէ տարբեր են: Ինչո՞ւ ուրեմն Աստուածաբանութիւնը՝ գիտութեանց ամենամեծը՝ չունենայ իրեն յատուկ ոճն ու լեզուն: Եւ ինչո՞ւ Աստուածաբանը միայն աշխարհաբարն ունենայ իր և միջոց՝ սորվեցնելու իր վարդապետութիւնները, քանի որ երբէք կարելի չէ փոխանիլ աշխարհաբարի սրբութեան:

Տարբերութիւններ միշտ կան գիտական լեզուներու և աշխարհաբարի միջև, մասնաւոր երբ խնդիրը Աստուածաբանութեան հետ կապ ունի: Բոլոր գիտութիւններ և բոլոր փիլիսոփայութիւններ, եղծանելի, փոփոխական և յառաջդիմական են: անտարակոյս անոնք կը փոխուին կամ կը կատարելագործուին, և անոնց հետ անոնց արտայայտուելու միջոցը—գրականութիւնը կամ լեզուն—անոր համեմատ կը փոխուի ժամանակի ընթացքին, բայց Ա. Մատենաները կը մնան անփոփոխելի և հաստատ, և պէտք է որ անոր արտայայտուելու միջոցն ևս մնայ անփոփոխելի: Եւ երբ Ա. Գիրք մը կարգացողը կրնայ հասկնալ անոր լեզուն, երբէք պէտք չկայ այն գիրքը թարգմանելու կամ սրբագրելու: Շատ մը գիտական բառեր կան Աստուածաշունչի էջերուն մէջ որ հոն գրուած են իբրև հասարակ ժողովրդեան լեզուն, ո՛չ երբէք ուրիշ նպատակի համար, բայց միայն իրենց ժամանակին մասնաւոր նպատակի մը համար, և հիմայ անհատկնայի և անգործածելի եղած են: Ուրիշներ ևս կան որ կը պատկանին Աստուածային պատգամներու: ասոնք տակաւին կը հասկնային և անոնցմէ ո՛չ մէկը անգործածելի եղած է, և կը պահեն իրենց իմաստը:

8. Բայց այս չի նշանակեր թէ Աստուածաշունչի մէջ իր ժամանակին մասնաւոր նպատակի համար գործածուած բառեր և աստիճաններ կան որոնք հիմայ չեն հասկցուիր, և թէ այս պատճառաւ զգալի է նոր թարգմանութեան պէտքը՝ կատարելալ գործ մ'ունենալու յոյսով, ասիկայ պիտի ըլլայ ուրանայ

մեր լեզուն կատարելալ ըլլալը և մատենական տգիտութիւնը լեզուի մասին: Կարծեմ ոչ մէկ ուսեալ մարդ պիտի գտնուի որ կուսակից ըլլայ նոր թարգմանութեան մը, քանի որ ունինք հոյակապ գրաբար Աստուածաշունչը: Այսօր իսկ մենք չունինք Յունագէտներ և Հայագէտներ, որ կարող ըլլան կատարելալ թարգմանութիւն մը տալ մեզ, ո՞ր մնաց դար մը յառաջ՝ որ այս աշխարհաբար թարգմանութիւնը եղաւ, և այն աչօտար թարգմանիչներու միջոցաւ: Եթէ երբէք մէկը ստուգաբանէ անոր բառերը անտարակոյս ան պիտի գտնայգործ մը բոլորովին անփոխանելի՝ լեզուաբանական տեսակէտով:

Ասիկա միսիօնարական գործ մ'է մեր երեսին նետուած, ի չան հացի և կարագի: Ընդհանրապէս թէ՛ օտար և թէ՛ հայ գրագէտներ այնպէս գտած են թէ մեր գրաբար Աստուածաշունչը ամենահատարիմ թարգմանութիւնն մ'է բոլոր թարգմանութեանց մէջ և գայն կոչած են «Թագուհի թարգմանութեանց»: Երբ գատաւորները ուզած են օրէնքը աւելի որոշ և աւելի հասկնալի բնելու, անկարելիութեան առջև գտնուած են, առանց ամբողջ չէնք քանդելու: Գրաբար Աստուածաշունչի բառերն ու գաղափարները այնպէս իրարու հետ չազդկապուած են որ կարելի չէ մէկը փոխել առանց միւսին մնասելու:

Մեր Նարեկը վերջերս թարգմանուած է աշխարհաբարի բարձրատիճան հայ և կեղեցականներու կողմէ: Կրօնական դասփարներն աշխարհաբարով հասկցնելն այնչափ ալ գիւղին բան չէ: Իմ խոնարհ կարծիքս այս է որ անոնք նոր գիրք մը գրած են բնագրէն բոլորովին տարբեր: Աստուածային պատգամները իրենց յատուկ ոժը ունին, անոնց աշխարհաբարի թարգմանութիւնը որչափ ալ հարազատ ըլլայ բնագրին, նոր գիրք մ'է սկզբունքով, և և ուրիշ յայտնութիւն մ'է, և անոնց թարգմանիչները պատասխանատու են ոչ թէ միայն անոր համար որ Աստուածային պատգամ մը կ'եղծանեն, այլ և անոր համար որ դարերու հաւատքը կը խախտեն: Այսպիսի փոխանգաւոր գործի մը կրնայ ձեռնարկուիլ՝ երբ ալ պարագայի մէջ միայն: առաջին՝ երբ այն գիրքը բոլորովին անհասկնալի դառնայ ժողովրդեան, երկրորդ՝ երբ կը հաստատուի թէ գիրքի մը գրաբարը կատարելալ չէ: Այն ժամանակ մինակ կարելի է թարգմանութիւն ընել աշխարհաբարի, երբ բոլորովին անհասկնալի դառնայ անոր լեզուն ժողովրդեան: Միւսի՛ւսներն և անոնց հայ օգնականները թարգմանեցին ներկայ Ա. Մատենան աշխարհաբարի: Բայց խնդիրը կը մնայ նոյն, երբ հաշուի առնենք անոնց Յունագիտութիւնը և հին գաղափարները աշխարհ

բարով յայտ բերելու անկարելիութիւնը, Բայց եղածը եղած է և օր պիտի գայ որ այս աշխարհաբար Ա. Գիրքը մէկը պիտի նետուի իբր անպէտք բան մը, երբ մէկը անոր մէջ բառերու ստուգաբանութիւնը ընելով՝ կարեւոր սխալները ի յայտ բերէ:

ԱՏԻՄ ԱՊԱՊԱՅԻ մէջ (եթովպիա), Միհրան և Տիրան Մուրատեան Տեառն կողմանէ եկեղեցիի մը շինութեան ծրագիրը վերջնական ձև առած է: Հոգը գնուած է արգէն: Եկեղեցիին յատակագիծը շատ գեղեցիկ կերպով պատրաստուած է: Վաճառական Տիրա Ղազար Միհրատեան խոստացեր է իր անձնական ծախքով Գարոց մը շինել: Ուրիշ Հայ մըն ալ խոստացեր է Հիւանդանոց մը շինել: Ուրախ ենք:

ՄԵՂՈՒԻ ձեռքէ վաճառումը դադարեցուցած ենք:

ՄԵՂՈՒԻ կը զրկենք մի միայն բաժանորդներուն:

Հետեւաբար կը խնդրենք ՄԵՂՈՒԻ ձեռքէ առնողներէն, որ հաճին բաժանորդագրուիլ:

Դիւրութիւն տալու համար ընթերցողներուն, բացած ենք նաև թիւի վրայ բաժանորդագրութիւն: 10 թիւը 50 դր. 20 թիւը 100 դր. կային:

Յետեալ կամ պակաս թիւեր ստանալու համար՝ գիմել Մեղուի խմբագրութեան, Փալազաշեան Գրատան մէջ, Բերա, Ալթինճը տալիքէ, Գապրիստան փողոց, թիւ 171:

ԵՐԵՔ ՀՐԱՅԱՆԱԿԻՆԵՐՈՒ պրակի ձեւով հրատարակութիւնը Մեղուի մէջ՝ անընդհատ կը շարունակուի, նոր թարգմանութեամբ:

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

- Հոկ. 31—Նայեմբեր 5.
- 31 ԲԵ. Ա. Սեփ. հռովմ. ճարպ. և քանակայից և սարկաւաղաց և ժողովրդոց:
 - 1 ԳԵ. Սքգ. Ակիբսիմեայ եպս.ին. և Յովսէփայ ք.ին. Այիքալայ սրկ. և Պապսոնի վկային: Ա. ք. լս: ժ. 23. ր. 2:
 - 2 ԳԵ. Պանի:
 - 3 ԵԵ. Սքգ. Հայրապ. Մեսրոփանոսի, Ապեֆանդրոսի և Պողոսի խոստովանողին, և սքգ. Գոսարացի Մարկիանոսի և Մարտիրոսի:
 - 4 ՈՒՐ. Պանի:
 - 5 ՇԲ. Սքգ. հրեակա. Գաբրիէլի և Միքայէլի:
 - 6 ԺԿԻՐ. Թ: զկնի Խաչի: Հարսանիք:

ՏՊԱԳՐ. Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵՆ

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ